

Ámos

Celkově ke knize

(čteme Am 7,10-16)

Prorok

Jméno Ámos můžeme do češtiny překládat jako „Břímě“. Toto jméno má opět sloužit jako určitá nápověda pro čtenáře prorocké knihy. Navádí ke způsobu, jakým má být kniha čtena, je jakýmsi klíčem k jejímu poselství. Jméno *Břímě* může ukazovat na to, že pro proroka je břemenem vidění, které mu Bůh dává. Může též ukazovat na to, že sám prorok se svým poselstvím je Izraeli břemenem, je Izraeli na obtíž. Čtenář může očekávat čtení obtížných a těžkých věcí. A skutečně, tématem Ámosova proctví není nic lehkého, jsou to slova o hrozcích soudech.

I když byl prorok poslán do severního království, Izraele, sám pocházel z království jižního, z Judska. Pocházel z vesnice Tekóa poblíž Betléma, kde byl snad pastevcem dobytka a zřejmě i pěstitelem fíků (srov. Am 7,14). Někteří mají za to, že původně mohl být játropravcem, drobopravcem, tedy věštcem, který věštil z vnitřností zvířat. Tak prý lze chápat poněkud záhadný výraz NÓQ°DÍM v Am 1,1, který Bible kralická (a mnohé jiné překlady) překládá slovem „pastýři“. Je-li tomu tak, pak Bůh Ámose odvedl od věštění ke službě proroka Hospodinova. Sám Ámos poukazuje na to, že původně nebyl prorokem, a že ani nepatřil k žádné prorocké škole, bratrstvu (viz Am 7,14-15).

Místo a doba

Ámos působil v severním království, Izraeli. Z Am 7,10 můžeme usoudit, že se objevil i v bételské svatyni, kde se nacházelo jedno z nechvalně známých zlatých telat (srov. 1Kr 12,26-30). Jeho poselství zaznívá v době, kdy na Izraelském trůnu sedí král Jarobeám II. (viz 2Kr 14,23-29). Byla to doba míru a blahobytu nejen na severu, ale také na jihu. V prvním verši knihy čteme, že to bylo dva roky před zemětřesením. Podle asyrských pramenů bylo zemětřesení a zatmění slunce v měsíci sivanu roku 763 př. Kr. To znamená, že počátek Ámosova prorokování můžeme klást do roku 765 př. Kr.¹ Působil v první polovině 8. století před Kristem. Je starším současníkem proroka Ozeáše a proroka Izajáše.

Obsah

Knihu můžeme přehledně rozdělit na tři části. Kapitoly 1-2, kde po krátkém uvedení následují soudní výroky proti národům. Kapitoly 3-6, kde nacházíme soudní výroky proti Izraeli. A konečně kapitoly 7-9, kde prorok píše o svých pěti viděních soudu.

Soudní výroky nad národy (Am 1-2). Po krátkém uvedení následuje řada soudních výroků nad národy/zeměmi, které sousedily s Izraelským královstvím. Prorok svými slovy soudu krouží kolem Izraele, až i na ten konečně dojde. Je jasné, že

---

¹ Jiří Beneš, *Dvanáctka*, str. 84

všechna slova jsou určena Izraelcům, i když se o nich hned z kraje přímo nemluví. I na ně ale dopadne Boží soud. Jsou to ostatně jen oni, kdo jsou v závěru tohoto oddílu přímo osloveni. Když dáme dohromady počáteční písmena hebrejských názvů zde uvedených souzených míst a přidáme k nim slovo JISRÁÉL z Am 2,6, vyjde nám z toho v hebrejštině smysluplná věta: DA CE AMÍ JISRÁÉL, neboli česky: “Poznej! Vyjdi! Lide můj, Izraeli!”² Izrael má poznat svůj hřích i závažnost své situace, a má na Boží pokyn vyjít ze svých hříchů, podobně jako kdysi vyšel z Egypta.

Soudní výroky proti Izraeli (Am 3-6). Zde prorok ohlašuje příchod Božího soudu nad Izraelem. Slova soudu jsou tu zřejmě přednostně adresována bohaté a bohatnoucí části obyvatelstva, kterou Bůh usvědčuje ze zvráceného uctívání Hospodina (Am 3,14-15; 4,4-5), z utiskování nuzných (Am 4,1; 5,11). Usvědčuje Izraelce i z jejich zatvrzelosti, v důsledku které se k Bohu nevracejí ani tehdy, když je trestá. Vyzývá je, aby hledali Boha, aby hledali dobro. Upozorňuje, že den Hospodinův je pro ně jako pro hříšníky hrozbou, nikoliv nadějí. Nástrojem Božího soudu bude cizí národ.

Zpráva o pěti Ámosových viděních (Am 7-9). Prorok píše o pěti viděních, která mu Hospodin dal. Všechna tato vidění jsou viděními hrozícího soudu. U prvních dvou vidění se ještě prorok modlil za odvrácení pohromy, a byl úspěšný (Am 7,3.6). U dalších tří vidění už mlčí. Příchod soudu již zřejmě nelze odvrátit. Celá kniha se nese v hrozivém a tíživém tónu (sr. význam jména AMÓS - *břímě*). Překvapivě však končí zaslíbením spásy a obnovy Izraele (Am 9,11-15). Zbořený stan Davidův bude znovu vystavěn, což má patrně ukazovat na obnovu jednotného davidovského království. Izrael bude opět v pokoji žít ve své zemi.

Ohlasy knihy Ámos v Novém zákoně

Podvkrát se z knihy Ámos cituje v novozákonní knize Skutků. Citát z Amose se objevuje v řeči Štěpánově před jeho ukamenováním (viz Sk 7,42-43; Am 5,25-27). Významný je citát z Amose ve Sk 15,16-18. Tam Jakub cituje oddíl Am 9,11-12. Citát používá k dosvědčení pravdy, že Bůh si i z pohanů (tedy nejen ze Židů) povolal svůj lid.

Účel knihy

Ámosovo proroctví mělo vypůsobit usvědčení z hříchu, upozornit na hrozící Boží soud. Tento hrozící Boží soud ale není nezvratným osudem. Skrze proroka Hospodin vybízí svůj lid k tomu, by ho hledal, aby hledal dobro (Am 5,4.6.14-15). Vyžaduje to ale, aby se lid na svých hříšných cestách zastavil a svému Bohu naslouchal.

Když nás Duch svatý usvědčuje z konkrétních hříchů, má to i nás vést k hledání Boha. Jestliže nám Duch ukáže, že se naše postoje a činy nelíbí Bohu, pak i my se potřebujeme na svých cestách zastavit, a udělat si čas na Boha. Modlit se, postit se, rozjímat nad Božím slovem, a pak konat potřebné kroky. Dnes víme, že Boha lze spolehlivě najít v Ježíši Kristu. K němu nás Duch svatý vede. V Kristově ukřižování byl nad námi vykonán soud. V něm jsme i my zemřeli (srov. 2K 5,14).

---

² Jiří Beneš, *Dvanáctka*, str. 92